

Govor prvog potpredsednika Vlade Srbije i ministra spoljnih poslova Ivica Dačića na sednici Saveta bezbednosti Ujedinjenih nacija o radu UNMIK-a:

„Poštovana gospođo predsednice,

Uvaženi članovi Saveta bezbednosti,

Dame i gospodo,

Zadovoljstvo mi je da se i ovom prilikom obratim ovom uvaženom telu povodom razmatranja najnovijeg izveštaja generalnog sekretara UN o radu misije Ujedinjenih nacija na Kosovu i Metohiji. Zahvaljujem se cenjenim članicama Saveta bezbednosti na kontinuiranoj pažnji koju posvećujete, za Republiku Srbiju izuzetno važnom pitanju, Kosova i Metohije. S obzirom na konstruktivnu saradnju od uspostavljanja privremene uprave UN na Kosovu i Metohiji, uveren sam da će zajednička nastojanja, na osnovama rezolucije Saveta bezbednosti 1244 (1999), omogućiti postizanje održivog političkog rešenja za pitanje Kosova i Metohije.

Republika Srbija svojim konstruktivnim pristupom nastoji da konkretno doprinese realizaciji cilja transformacije Zapadnog Balkana u zonu trajnog mira, stabilnosti i prosperiteta. Nesporno je da je u regionu Zapadnog Balkana posle puno turbulencija, ostvaren suštinski napredak, kako u pogledu izgradnje mira i demokratije, tako i na planu regionalne saradnje i evropskih integracija. Ne mogu da se ne složim sa visokom predstavnicom EU Federikom Mogerini, koja je pred ovim uvaženim telom, na sednici posvećenoj saradnji između UN i regionalnih i podregionalnih organizacija, 9. marta ove godine, rekla da: „Danas, Balkan svima nudi razloge da budu ponosni i optimistični“. Međutim, nedavni teroristički napadi u Zvorniku u Bosni i Hercegovini i Kumanovu u Makedoniji jasno pokazuju evidentnu krhkost stabilnosti u regionu, zbog čega je neophodno da svi u regionu ali i relevantni međunarodni faktori uložimo dodatne napore kako bi se ta stabilnost očuvala.

Ovo istovremeno potvrđuje ono što sam u više navrata ponovio pred vama, cenjenim članicama Saveta bezbednosti – da je prisustvo u nesmanjenom obimu misije UN od suštinskog značaja za stabilnost i stvaranje uslova koji treba da vode u pravcu trajnog i održivog rešenja za pitanje Kosova i Metohije. Srbija izuzetno ceni statusno neutralni angažman UNMIK-a usmeren ka uspostavljanju preduslova za miran suživot i bezbednost svih stanovnika naše južne Pokrajine i poštovanje njihovih ljudskih prava. Stoga, očekujemo da i u narednom periodu, a u skladu sa

rezolucijom SB UN 1244 (1999), UNMIK nastavi sa realizacijom svog mandata, posebno u oblastima od značaja za Srbe i druge nealbanske zajednice na prostoru Kosova i Metohije, koje predstavljaju osnov za njihov opstanak i normalan život.

Cenimo doprinos drugih međunarodnih organizacija koje preko svojih misija pod okriljem Ujedinjenih nacija čine sastavni deo međunarodnog civilnog i bezbednosnog prisustva u našoj južnoj pokrajini, poput KFOR-a, EULEKS-a i OMIK-a, kao i specijalizovanih agencija UN.

Posebno uvažavamo napore specijalnog predstavnika generalnog sekretara UN, gospodina Farida Zarifa na planu nadgledanja implementacije mandata UNMIK-a i koordinacije međunarodnog civilnog i bezbednosnog prisustva, svesni izazova sa kojima se suočava.

Gospođo predsednice,

U izveštaju koji je pred nama, formiranje vlade u Prištini i nastavak dijaloga između Beograda i Prištine na visokom nivou izdvojeni su kao ključni politički događaji u izveštajnom periodu. Vlada Republike Srbije je u potpunosti posvećena dijalogu koji se vodi uz posredovanje EU i očekujemo da će njegov nastavak učvrstiti osnove za implementaciju svih već postignutih dogovora. Suština procesa normalizacije jeste upravo pronalaženje obostrano prihvatljivih odgovora na pitanja koja opterećuju život stanovnika Pokrajine i onemogućavaju realizaciju njihovih osnovnih prava. To se može ostvariti jedino kroz dijalog, baziran na iskrenom razumevanju potreba i interesa druge strane i na spremnosti za kompromise, jasno demonstriranoj u praksi. Drago mi je što je, u tom kontekstu, u Izveštaju pomenuta i direktna komunikacija koju je inicirao predsednik Vlade Republike Srbije Aleksandar Vučić sa gospodinom Mustafom. Srbija je dijalogu sa Prištinom pristupila otvoreno i sa iskrenom željom da se pronađu praktična rešenja koja će omogućiti normalan život svih stanovnika Pokrajine, u sklopu šireg procesa integracije regiona u Evropsku uniju. Tome nesumnjivo doprinosi i učešće Srba u političkom životu na KiM.

Uvaženi članovi Saveta bezbednosti,

Vlada Republike Srbije savesno, dosledno i u predviđenim rokovima, ispunjava sve svoje obaveze proistekle iz do sada postignutih dogovora u sklopu Prvog sporazuma o principima koji regulišu normalizaciju odnosa, parafiranog u Briselu, 19. aprila 2013. godine. Izražavam zadovoljstvo što je i u aktuelnom Izveštaju prepoznat značaj formiranja Zajednice srpskih opština, a što je za Republiku Srbiju ključno pitanje u neposrednom nastavku implementacije Briselskog sporazuma.

Želim da naglasim da, u daljem dijalogu sa Prištinom, za Republiku Srbiju ključna ostaju i pitanja povratka interno raseljenih lica, položaj Srpske pravoslavne crkve, kao i imovinska pitanja.

Želeo bih da iskoristim ovu priliku da naglasim da se Vlada Republike Srbije postavlja konstruktivno u pogledu učešća Privremenih institucija samouprave na KiM u radu regionalnih foruma. Poštujući postignute dogovore o regionalnom predstavljanju i saradnji, Republika Srbija je prihvatila učešće Prištine u Regionalnom savetu za saradnju, Procesu saradnje u JIE, kao i u

aktivnostima Regionalne inicijative za migracije, azil i izbeglice (MARRI). Na ovaj način nije promenjena pozicija Republike Srbije u odnosu na status Kosova i Metohije, niti je Srbija odstupila od svojih stavova. Međutim, suočavamo se sa nastojanjima da se predstavnici Prištine uključe u rad međunarodnih organizacija izvan konteksta pomenutog dogovora, koja za Republiku Srbiju nisu prihvatljiva i ni u kom slučaju ne idu u pravcu očuvanja pozitivne atmosfere podsticajne za dalji tok dijaloga. Ako i kada dođe vreme, pitanja ovog tipa treba razmatrati u okviru dijaloga. U tom kontekstu, duboko smo uvereni, da otvaranje ovakvih pitanja u ovom momentu nije u interesu ni Beograda ni Prištine, a ni naših međunarodnih partnera sa kojima delimo interes za stabilnost Zapadnog Balkana.

Gospođo predsednice,

Srbija pozdravlja rad UNMIK-a na planu monitoringa položaja nevećinskih zajednica na Kosovu i Metohiji, u saradnji sa OEBS-om i misijama drugih organizacija prisutnim u Pokrajini.

Vlada Republike Srbije pridaje veliki značaj pronalaženju adekvatnog rešenja za interno raseljena lica sa Kosova i Metohije. Stvaranje održivih uslova za njihov povratak jedan je od ključnih faktora u procesu pomirenja. Nažalost, čak ni šesnaest godina nakon okončanja konflikta, ne postoje uslovi za održivi povratak interno raseljenih na Kosovo i Metohiju, prvenstveno zbog nepostojanja odgovarajućeg interesa za ovo pitanje na strani privremenih institucija u Prištini. Ova tužna činjenica konstatuje se i u redovnim izveštajima generalnog sekretara Ujedinjenih nacija o radu UNMIK-a, kao i u izveštajima UNHCR-a.

Od preko 220.000 lica koja su napustila KiM od 1999. godine, u proteklih petnaest godina održiv povratak je ostvarilo njih 1,9% . U Srbiji je i dalje raseljeno oko 204.000 lica. Najnoviji podaci UNHCR-a, citirani u aktuelnom Izveštaju UNMIK-a potvrđuju kontinuitet opadajućeg trenda i beleže da je u poslednjem tromesečju realizovan povratak samo 14 osoba na Kosovo i Metohiju, što je porazno.

Da bi se došlo do trajnih rešenja, neophodno je prevazilaženje ključnih prepreka nesmetanom i održivom povratku, obezbeđivanje dosledne i potpune primene pravnog okvira za povratak, uključujući zaštitu prava svojine i bezbednosti, i sprečavanje opstrukcije povratka, uz poštovanje principa odgovornosti međunarodnih i lokalnih aktera angažovanih u procesu.

I ovom prilikom bih podsetio da se Srbija nalazi na vrhu lestvice u Evropi po broju interno raseljenih lica u dugotrajnom raseljenju (protracted displacement). U tom kontekstu apelujem na UN i druge predstavnike međunarodne administracije na Kosovu i Metohiji za pomoć u prevazilaženju problema koji predstavljaju prepreku za povratak interno raseljenih i teškog položaja povratnika koji je dodatno pogoršan konstantno prisutnim incidentima.

Zastoji u povratku interno raseljenih lica svakako doprinosi fizička nebezbednost koja se ogleda u kontinuiranim napadima na Srbe i njihovu imovinu, a koja je dodatno podstaknuta atmosferom nekažnjivosti za zločine izvršene nad Srbima. Ilustrativni su primeri brojnih bezbednosnih incidenata prilikom pokušaja Srba iz Djakovice, kojih je do 1999. godine tamo bilo 12.000, da za vreme Božićnih praznika posete crkvu Vavedenja Presvete Bogorodice u Djakovici. Time je još jednom iskazana netrpeljivost i neprihvatanje Srba od strane većinske

zajednice. Ukoliko raseljeni Srbi ne mogu slobodno i bezbedno da posete verske objekte i dostojno obeleže religijske praznike, dovodi se u pitanje iskrenost ohrabrivanja i poziva kosovskih institucija da se raseljeni Srbe vrate, ali i postojanja kapaciteta da se omoguće bezbednost i sigurnost svima na Kosovu i Metohiji, posebno na lokalnom nivou.

Podsetio bih da, u skladu sa Zakonom protiv diskriminacije i drugim propisima važećim na Kosovu i Metohiji u ovom domenu, svako onemogućavanje pristupa verskim objektima i praktikovanja religije u cilju očuvanja sopstvenog identiteta, predstavlja kršenje zakona. Ovaj problem zahteva posvećeno angažovanje u cilju prevazilaženja sadašnjeg stanja, čime bi se pokazala dobra volja i ozbiljnost namera svih relevantnih aktera, a u cilju normalizacije odnosa i omogućavanja suživota i poštovanja osnovnih prava i sloboda svih stanovnika Kosova i Metohije.

Želeo bih da istaknem i da je u Izveštaju koji je pred nama konstatovan pad broja potencijalno etnički motivisanih incidenata, ali i povećanje broja incidenata usmerenih ka nenastanjenim objektima u vlasništvu pripadnika nevećinskih zajednica i objektima verskog i kulturnog nasleđa. Želim da ukažem na neprimerenost ovakvog poređenja, jer se ne može tolerisati nijedan napad koji je usmeren na pripadnike druge zajednice. To govori koliko još mora da se intenzivno, ozbiljno i iskreno radi na samom pomirenju i adekvatnom pristupu ovom problemu, uz vođenje odgovarajućih evidencija i procesuiranje počinilaca ovakvih dela.

Uvaženi članovi Saveta bezbednosti,

Stvaranje uslova da srpsko i drugo nealbansko stanovništvo uživa osnovna ljudska prava i prava koja im pripadaju kao nevećinskom stanovništvu u Pokrajini, bez diskriminacije, svakako bi doprinelo poboljšanju opšte atmosfere za povratak interno raseljenih.

Izražavamo žaljenje zbog zatvaranja prisustva Kancelarije visokog komesara UN za ljudska prava u Prištini, što se pravda finansijskim razlozima, bez konsultacija sa Republikom Srbijom, iako situacija na Kosovu i Metohiji po pitanju ljudskih prava takvu odluku ničim ne opravdava. Naprotiv.

Republika Srbija je krajem aprila predstavila izveštaj o sprovođenju Konvencije protiv torture i ukazala da nije u mogućnosti da izveštava o sprovođenju Konvencije na delu teritorije pod međunarodnom upravom. U vezi sa tim, pozdravljamo nedavnu odluku Komiteta protiv torture da od UNMIK-a zatraži informacije o sprovođenju Konvencije na Kosovu i Metohiji.

Gospodo predsednice,

Osudujemo svaku vrstu skrnavljenja verskih objekata bilo koje religije. Razlog za našu duboku zabrinutost ovim povodom, jeste ne samo skrnavljenje spomenika kulture svetskog značaja, poput manastira Visoki Dečani, već i činjenica da se oni skrnave ispisivanjem poruka terorista koje glorifikuju ISIL i „budući Kalifat" kada međunarodna zajednica ulaže tolike napore suprotstavljajući se ovom zlu i najvećoj pretnji miru i stabilnosti u svetu.

Kao i prilikom mog prošlog obraćanja ovom uvaženom telu, sa zabrinutošću upozoravam da se

skrnavljenje srpskih manastira nastavlja, te su tokom januara ove godine na pravoslavnoj Crkvi u Lipljanu i ogradnom zidu crkve u Djakovici, ispisani grafiti „UČK“, uprkos obezbeđivanju manastira od strane Kosovskih policijskih snaga.

Dozvolite da naglasim da ovo predstavlja, ne samo pretnju i uvredu upućenu Srpskoj pravoslavnoj crkvi i njenom sveštenstvu, već i način zastrašivanja preostalog pravoslavnog življa u Pokrajini, a što su mahom Srbi.

Koristim i ovu priliku da ukažem na potrebu uvođenja dodatnih mera na planu zaštite srpske kulturne i verske baštine na Kosovu i Metohiji. Napadi na ove objekte istovremeno su napadi na identitet Srba i imaju direktan uticaj na njihov osećaj sigurnosti i prihvaćenosti u lokalnoj sredini. Ovakvi napadi dovode u pitanje posvećenost nadležnih organa u Pokrajini zaštiti i očuvanju srpske kulturne i verske baštine. Istovremeno, svedoci smo odvijanja paralelnog procesa menjanja istorijskih činjenica u cilju marginalizacije i eliminisanja prisustva Srba i Srbije iz istorije Kosova i Metohije.

Gospođo predsednice,

Dozvolite mi da naglasim da je potreba za pojačanom bezbednošću u poslednjem periodu dobila dodatnu dimenziju, u kontekstu borbe protiv terorističkih pretnji i jačanja nasilnog ekstremizma na globalnom planu. Republika Srbija, kao jedan od kosponzora rezolucije Saveta bezbednosti 2178 (2014), preuzima sve potrebne mere na planu suzbijanja finansiranja i organizovanja terorizma i sve masovnijeg fenomena regrutovanja stranih terorističkih boraca koji se pridružuju oružanim terorističkim organizacijama na Bliskom Istoku, poput Islamske države.

Srbija će nastaviti da odlučno deluje na suzbijanju terorizma u svim njegovim pojavnim oblicima. Očekujemo da međunarodne misije prisutne na Kosovu i Metohiji i tamošnje Privremene institucije samouprave, u okviru svojih nadležnosti, doprinesu ovoj našoj zajedničkoj borbi, koja ima globalni značaj.

Gospođo predsednice,

U kontekstu prioritetnog značaja koji Vlada Republike Srbije pridaje rešavanju imovinskih pitanja na Kosovu i Metohiji, želeo bih da skrenem pažnju na prisutne procese privatizacije koje sprovodi Kosovska agencija za privatizaciju, a koji su u suprotnosti sa međunarodnim i evropskim konvencijama o ljudskim pravima. Sam UNMIK je svojevremeno ocenio da se radi o procesu u suprotnosti sa rezolucijom Saveta bezbednosti 1244 (1999), budući da Kosovska agencija za privatizaciju nije osnovana na osnovu zakona koji na Kosovu i Metohiji važe u skladu sa ovom rezolucijom Saveta bezbednosti.

Posebno je naglašena tendencija privatizacije javnih i društvenih preduzeća u sredinama sa većinskim srpskim stanovništvom. Ova preduzeća se prodaju licima albanske nacionalnosti. Želim da naglasim da nije sporna nacionalnost lica koja dolaze u njihov posed, već isključivo činjenica da se radi o nelegalnim radnjama motivisanim uništavanjem ekonomskih resursa u srpskim sredinama.

Koristim i ovu priliku da istaknem značaj adekvatnog tretiranja imovinskog pitanja kombinata „Trepča“, koji pominje i Izveštaj pred nama, i naglasim da bi za Srbiju svako drugo rešenje ovog pitanja, osim onog postignutog u okviru Briselskog dijaloga, bilo neprihvatljivo. Uveren sam da smo svi svesni značaja poštovanja vlasničkih prava, bilo da se radi o privatnoj ili državnoj imovini. U tom smislu, neophodno je obezbediti da sve aktivnosti na Kosovu i Metohiji vezane za privatizaciju budu vraćene u važeće pravne okvire. Posebno zato što aktivnosti na ovom planu u Pokrajini neminovno imaju etničku konotaciju, što je u demokratskom svetu nedopustivo. Podsetiću i da zaštita imovine privrednih subjekata i obustavljanje privatizacije u srpskim sredinama predstavljaju veoma važnu tačku koalicionog sporazuma na bazi koga su predstavnici srpske zajednice ušli u prištinsku vladu. Takav dogovor je ponovo potvrđen na sastanku u Briselu 21. aprila o.g.

Uvaženi članovi Saveta bezbednosti,

Ne može se dovoljno naglasiti značaj kontinuiranog nadgledanja i ocene rada pravosudnih i drugih organa Privremenih institucija na Kosovu i Metohiji, te odgovarajuće procene njihove spremnosti da preuzmu izvršne nadležnosti koje sada ima EULEKS, kao što je predviđeno odlukom o produženju mandata i rekonfiguraciji EULEKS-a iz juna meseca 2014. godine.

Srbija je u više navrata ukazivala na neophodnost kontinuiranog nadzora i određivanja objektivnih kriterijuma za ocenu rada pokrajinskih institucija od strane za to zaduženih misija koje pod okriljem UN deluju na Kosovu i Metohiji. Evropska komisija je u svom Izveštaju o napretku Kosova* u 2014. godini, konstatovala da još puno toga ostaje da se uradi na planu funkcionisanja i odgovornosti sudstva u Pokrajini. Isti Izveštaj, između ostalog, ukazuje na potrebu konkretnijih rezultata na planu borbe protiv organizovanog kriminala, korupcije, pranja novca i finansiranja terorizma.

Gospodo predsednice,

Aktuelna situacija u Pokrajini predstavlja potvrdu naše ocene o neispunjenosti uslova za prenos nadležnosti na Privremene institucije samouprave u Pokrajini. Činjenica da su te nadležnosti poverene EULEKS-u ne umanjuje ovlašćenja i odgovornost specijalnog predstavnika generalnog sekretara UN.

Očekujem da će EULEKS, u okviru svog mandata, nastaviti da ispunjava svoje izvršne nadležnosti u oblasti vladavine prava, imajući u vidu realnu procenu situacije na Kosovu i Metohiji u ovoj oblasti.

Uvaženi članovi Saveta bezbednosti,

Srbija je posvećena procesu pomirenja. Smatramo da je za to važno suočavanje sa sopstvenom prošlošću, a u tom kontekstu i rasvetljavanje sudbine nestalih lica. Ovo je pre svega važno zbog porodica nestalih, a time se doprinosi i procesu međuetničkog pomirenja u Pokrajini. Na planu rasvetljavanja sudbine nestalih, naši ekspertske i stručni timovi ostvaruju saradnju sa UNMIK-om i EULEKS-om i sa nadležnim organima na Kosovu i Metohiji.

Proces međusobnog pomirenja ne može biti potpun bez sudskog procesuiranja bivših pripadnika OVK, odgovornih za progon Srba, Roma i drugih nealbanaca, ali i njihovih političkih protivnika među kosovskim Albancima. Očekujemo da će biti stvoreni neophodni uslovi za procesuiranje bivših pripadnika OVK, osumnjičenih za ratne zločine i zločine protiv čovečnosti. Poseban značaj pridajemo procesuiranju slučajeva na osnovu nalaza Specijalne istražne jedinice EU o nehumanom tretmanu ljudi i ilegalnoj trgovini ljudskim organima na Kosovu i očekujemo da se odluka o formiranju specijalnog suda što pre usvoji.

Gospođo predsednice,
Uvaženi članovi Saveta bezbednosti,

Na kraju, želeo bih da još jednom ukažem da pronalaženje trajnog i održivog rešenja za Kosovo i Metohiju predstavlja nacionalni prioritet Srbije. Do ovog rešenja možemo doći jedino kroz pregovore i dijalog sa Privremenim institucijama samouprave u Prištini, uz uvažavanje legitimnih interesa albanskog, srpskog i ostalog stanovništva Kosova i Metohije, na osnovama rezolucije Saveta bezbednosti 1244 (1999).

Rešenje pitanja Kosova i Metohije mora biti u interesu naših građana, kojima treba da se omogući život u normalnim uslovima i bezbedan suživot svih zajednica. Na putu ka rešenju moramo ostvariti proces međusobnog pomirenja. Tome će svakako doprineti započeti proces usvajanja evropskih standarda i vrednosti na putu kojim se ceo region kreće ka Evropskoj uniji. Smatramo da posvećenost evropskim integracijama predstavlja glavnu pokretačku snagu normalizacije odnosa Beograda i Prištine. Očekujemo i da Evropska unija nastavi da svojim aktivnim angažmanom olakšava naš dijalog sa Prištinom.

Vlada Republike Srbije će svakako nastaviti da se aktivno angažuje na planu primene Briselskog sporazuma, u interesu mira, ekonomskog boljitka i pomirenja.

Hvala na pažnji."